

د محلي زده‌کړو د تعلیمي پایلو او ټولنیزو اغېزو شننه (السي) تحقیقاتي لنډيز #11: ایا کلیوالي ټولني مسؤلیت اخیستلی شوی؟ د محلي زده‌کړو پایښت د ډانا بردي (NYU)، جول میډیلین (برکلي)، او سائیرس سامي (NYU) پروژه

تحقیقاتي لنډيز ♦♦♦ درېیمه کڼه ♦♦♦ جولای ۲۰۱۹

باني نېایي کلیو کې موسساتو ته فنډ ورکول شو او کار یې ادامه پیدا کړه او په دې توګه د هغه کلیو لپاره د پرتلي مقياس په توګه وکارول شول چې پکې مسؤلیتونه محلي شوراګانو اخیستي وو.

د دویم پړاو دیتا د کورنۍ سروې څخه چې په ۴۶۲۰ کورنیو کې ترسره شوه او همدارنګه د ۶ تر ۱۳ کلونو مینځ کې له ۵۵۴۴ ماشومانو سره د زده‌کړې کچې ارزونې سروې، او د محلي زده‌کړو د ۲۱۵ ښوونکیو سروې، او د کلي له ۱۷۵ ملکاتو سروې څخه اخیستل شوې وه.

موږ د «د نایتبټوب مساوات ازموینه» له میتود څخه د دویم پړاو په تحلیل کې کار واخیست چې پکې موږ وغوښتل پوه شو ایا د پایښت موډل داسې نتایج لری شي چې د موسساتو د عالي مدیریت له شاخصونو سره برابر وي او که نتایج تر هغه کچه ټیټ دي چې اصلن د منلو وړ نه دي. موږ په لومړنیو زده‌کړو کې د شمولیت، زده‌کړې، د ښوونځي کیفیت، او پر محلي و مرکزي دولت د خلکو پر باور د پایښت موډل اغېزې و ارزولې. دلته د دغه تصادفي اغېز شننې کلیدي موندنې درسه شریکوو.

د دویم پړاو تحقیق کلیدي موندنې

1. د السي د پرتلیز لګښت څېړنه ښيي چې د محلي زده‌کړو د پایښت موډل لګښت د موسساتو له خوا د هرکلي پر سر د محلي زده‌کړو د مدیریت ۵۳،۷٪ دی. دغه محاسبه په هغه کلیو کې د محلي زده‌کړو ټولګیو په اساس شوې ده چې واردځه د موسساتو له خوا جوړ شوي وو.
2. تر محلي زده‌کړو پایښت تر موډل لاندې د محلي زده‌کړو موثریت په ټولګیو کې د شاګردانو د شمولیت او همدارنګه د دوی د زده‌کړې کچې له مخې په هماغه کچه دی چې د موسساتو تر مدیریت لاندې د دغه ټولګیو مدیریت دی او په دې توګه د لګښت د توپیر په پام کې نیولو، د توقع تر کچې خورا زیات لوړ دی.
3. د محلي زده‌کړو د پایښت تر موډل لاندې محلي زده‌کړې هم هلکانو او هم نجونو ته تعلیم ته لاسرسی او همدارنګه د زده‌کړې فرصتونه برابروي؛ دغه موډل تعلیم ته د لاسرسي په برخه کې د هلکانو په پرتله د نجونو په برخه کې لږ څه زیات اغېزناک دی که څه هم دغه توپیر د احصایوي اهمیت لرونکی نه دی.

دغه تحقیقاتي لنډيز د محلي زده‌کړو د تعلیمي پایلو او ټولنیزو اغېزو شننې (السي) د [دویم پړاو د وروستي راپور](#) اجرائیوي لنډيز وړاندې کوي.

تحقیقات تعلیم ته د لاسرسي او د تعلیم د کیفیت په اړه د محلي زده‌کړو (CBE) خورا مثبتې اغېزې څرګندويⁱ. د افغان پوهنې وزارت په نزد محلي زده‌کړې په تېره لسيزه کې په ښوونځیو کې د شمولیت د زیاتېدلو په برخه کې مهم رول لوبولی دی او همدارنګه تعلیم ته د لاسرسي پر وړاندې د خنډونو په له منځه وړلو کې پوهنې وزارت محلي زده‌کړې یوه اغېزمنه حل‌لاره بللې دهⁱⁱ. نړیوالو غیر دولتي ادارو په کلیوالو، لیرې پرتو، او حاشیه‌شویو سیمو کې د محلي زده‌کړو ټولګیو د تاسیس په برخه کې هڅې کړې دي. خو له کلیو څخه د موسساتو له وتلو وروسته د دغه ټولګیو پایښت له ننګونو ډک دی. مثلاً، په ۲۰۱۱ کې د هغه ۲۲۶ کلیو له جملې څخه چې موسساتو پکې د USAID له خوا مرسته‌شویو ټولګیو مسؤلیتونه وسپارل، یواځې ۴۸ کلیو وکولی شو چې په ۲۰۱۴ کې یا په کلي کې دننه او یا د کلي تر ۲،۵ کیلوميټري پورې ټولګي وساتلی شيⁱⁱⁱ.

د محلي زده‌کړو د تعلیمي پایلو او ټولنیزو اغېزو شننه (السي) څو کلنه کنټرول شوې تصادفي ازموینه (RCT) ده چې هدف یې (۱) په ابتدائیه دوره کې د شمولیت او زده‌کړې زیاتېدل، او (۲) په راتلونکې کې د محلي زده‌کړو له لارې د لاسته‌راوړنو پایښت په اړه یې زموږ د پوهاوي زیاتېدل و. د السي لومړي پړاو کې موږ تعلیم ته د لاسرسي، د زده‌کړو موثریت، او په محلي و مرکزي دولت باندې د خلکو د باور په اړه د محلي زده‌کړو اغېزې مالومې کړې. موږ دغه موندنې د السي [لومړي پړاو مقدماتي راپور](#)، [لومړي پړاو وروستي راپور](#)، او همدارنګه په یو شمېر [تحقیقاتي لنډيزونو](#) (تحقیقاتي لنډيز #۱، ۲، ۳، ۴، ۸، ۹) کې وړاندې کړل. هیله ده www.alseproject.com د دغه سندونو لپاره وګورئ.

د السي دویم پړاو د محلي زده‌کړو د پایښت موډل په اړه مطالعه وکړه؛ داسې موډل چې پکې د کلي په کچه ټولنیزې ادارې د محلي حکومت د تعلیم و تربیې له ادارو سره په ګډه د تعلیم د مدیریت مسؤلیت په غاړه اخلي. د پایښت موډل هغه وخت عملاً په کار پیل کوي چې د محلي ټولګي رامنځته کوونکې موسسه کلی پرېږدي. د دې لپاره چې د پایښت موډل مطالعه کړي، السي له سمپل شویو کلیو څخه په تصادفي توګه سم نېایي وټاکل چې له موسساتو څخه یې مسؤلیتونه د کلي شوراګانو ته انتقال کړل، شوراګانو ته یې اساسي ترینګ و روزنه ورکړه، او محدود خوارین مکک یې د کتابونو او همدارنګه د ښوونکو د معاشاتو د ورکړې په برخه کې ورسره وکړ.

4. د کليو په ټولنيزو ادارو باندې د کورنيو د مشر او همدارنگه د محلي زده کړو د بنوونکو باور د محلي زده کړو د پايښت مودل او د موسساتو تر مديريت لاندې پر دغه ادارو له باور سره توپير نه درلود. که څه هم د محلي زده کړو د پايښت تر مودل لاندې پر کليوالو ادارو باندې د کليو د مشرانو او ملکانو باور د موسساتو تر مديريت لاندې پر دغو ادارو د باور په پرتله لير څه کم وو. همدارنگه، د محلي زده کړو د پايښت تر مودل لاندې د محلي زده کړو د ټولگيو د ادامې و راتلونکې به اړه د محلي زده کړو د بنوونکيو باور د هغه حالت په پرتله نسبتاً کم و چې دغه ټولگي د موسساتو تر مديريت لاندې و. د اوږدمهاله لاسرسي د ډاډمن کولو په اړه د ميکانيزمونو او همدارنگه د مالي امکاناتو د نشت ممکن د دغه باور د کمښت لامل شوی وي.

5. د دولت پر محلي او مرکزي ادارو باندې د خلکو د باور کچه په هغه کليو کې چې د محلي زده کړو د پايښت تر مودل لاندې دي د هغو کليو په پرتله چې د موسساتو تر مديريت لاندې لا هم پاتې شوي و، زيات او مهم توپير نه درلود.

د اساسي فنډ په ورکولو سره چې پکې د بنوونکيو معاشات او همدارنگه د بنوونکو کتايونه شامل دي، زموږ تحقيق ښيي چې اصلاً دا بالکل ممکنه ده چې د کيوالو ټولنيزو ادارو په فعالولو، دوی او د پوهنې محلي ادارو ته په کد مسئوليت ورکولو سره په کليو کې د موسساتو له تک وروسته د محلي زده کړو ټولگي وساتلای شو. همدارنگه، د محلي زده کړو هغه ټولگي چې د محلي شوراگانو تر مديريت لاندې دي د هغه ټولگيو سره د پرتلې وړ دي چې د موسساتو تر مديريت لاندې دي.

خو، د محلي زده کړو د پايښت مودل وړاندې تر دې چې په لويه کچه عملي شي، بايد پکې لير څه نور تغيرات راوستل شي تر څو لا ښه شي.

سپارښتني

د دويم پړاو د مطالعې د موندنو په اساس، موږ د محلي زده کړو د پايښت مودل د ښه والي لپاره لاندې سپارښتني لرو:

• د کلي کچې محلي ادارې چې پکې د کليو پراختيايي شوراگانې، د تعليم و تربيه فرعي کمېټې، او د بنوونکو ادارې شوراگانې شاملې دي، کولی شي چې لومړنيو زده کړو د وړاندې کولو لپاره اغېزناکه اداري زېربنا شي. زموږ تحقيق څرگندوي چې د دغه ادارو د اداري ظرفيت جوړونې په موخه تريننگ او روزنه اړينه ده. همدارنگه د دې لپاره چې د کليو د مشرانو او ملکانو ملاتړ د دې پروسې لپاره په مکمله توگه خپل شي، ممکن مهمه وي چې محلي ادارو ته محلي زده کړو د اداري مسئوليتونو د لېږد دغه پورسه دې له نورو مرستو سره مله شي، مثلاً پراختيايي فنډ ته د ټولنو لاسرسي.

• د دې لپاره چې د محلي زده کړو د پايښت مودل کار وکړي، د محلي، ولسوالي، او همدارنگه مرکزي کچې دولتي ادارو همغږي شوي ملاتړ ته او همدارنگه د مالي امکاناتو د رسولو د ډاډ وړ ميکانيزم ته اړتيا ده. د دې لپاره چې د پايښت د ستراتيژي اغېز چې په دغه راپور کې ورباندې بحث وشو څرگند او پر ځای پاتې شي، دولت بايد د دغه ميکانيزمونو د رامنځته کېدلو لپاره کار وکړي. ښاروندي ميشاق ممکن د دغه ميکانيزمونو د همغږي کولو لپاره موثره منبع وي تر څو د مالي امکاناتو د برابرولو پايپ لاینونو رامنځته شي.

• د پايښت مودل بايد د موسساتو له خوا د محلي زده کړو د رامنځته کولو ځای ناستی و نه بلل شي. پر ځای يې، دغه مودل بايد د موسساتو له خوا د ټولگيو د مينځته راتگ د پايلو د پايښت لپاره وکارول شي. د پايښت مودل موسساتو ته داسې ميکانيزم په اختيار کې ورکوي چې په مرسته يې دوی کولی شي له خپل تک وروسته د خپل کار د پايلو د پايښت ورڅخه استفاده وکړي. ځکه نو موسسات بايد د محلي زده کړو د پروگرام د پلي کېدلو په اوږدو کې کليو له شوراگانو څخه په زياتېدونکي توگه کار واخلي تر څو د مسئوليتونو دغه لېږد ممکن او بريالی کړي. دغسې يو پلان کې ښايي د شوراگانو د ظرفيت جوړونه، له ټولگيو کد مديريت او نظارت، د مسئوليت د انتقال پر مهال له خورا نژدې څخه همکاري او همغږي رامنځته کول شامل وي.

• د محلي زده کړو پروگرام بايد د زده کونکو څو گروپونو ته په هممهاله توگه تدريس وکړي. يواځې هغه وخت به محلي زده کړو ټولگي وکولی شي د دې پرځای چې يو لنډمهاله سيستم وي، د پوهنې لپاره موجودې اړتيا ته ځواب وويلاي شي. يوه گروپ ته له تدريس څخه په يوه تعليمي کال کې څو گروپونو ته د تدريس په موخه اوښتون به په مالي او د پروگرام برخه کې بدلونونو ته اړتيا ولري چې بايد د موسساتو له خوا او همدارنگه د ډونرا ادارو له خوا په پام کې ونيول شي.

ⁱ Burde, D., & Linden, L. L. (2013). Bringing education to Afghan girls: A randomized controlled trial of village-based schools. *American Economic Journal-Applied*, 5(3), 27-40.

ⁱ Burde, D., Middleton, J., & Samii, C. (2016). *Assessment of learning outcomes and social effects of community-based education: A randomized field experiment in Afghanistan. Phase One outcomes report*. New York: New York University, Steinhardt School.

ⁱⁱ Ministry of Education of the Islamic Republic of Afghanistan. 2018. Community-based education policy. Kabul: Ministry of Education of the Islamic Republic of Afghanistan.

ⁱⁱⁱ Burde, D., Middleton, J., & Samii, C. (2015). *Community-Based Schools and Institutionalized Access to Education in Rural Afghanistan. Preliminary Findings*. Retrieved at: <http://um.dk/en/danida-en/partners/research/other/~media/UM/English-site/Documents/Danida/Partners/Research-Org/Research-studies/PACEA%20104DAN8b84.pdf>